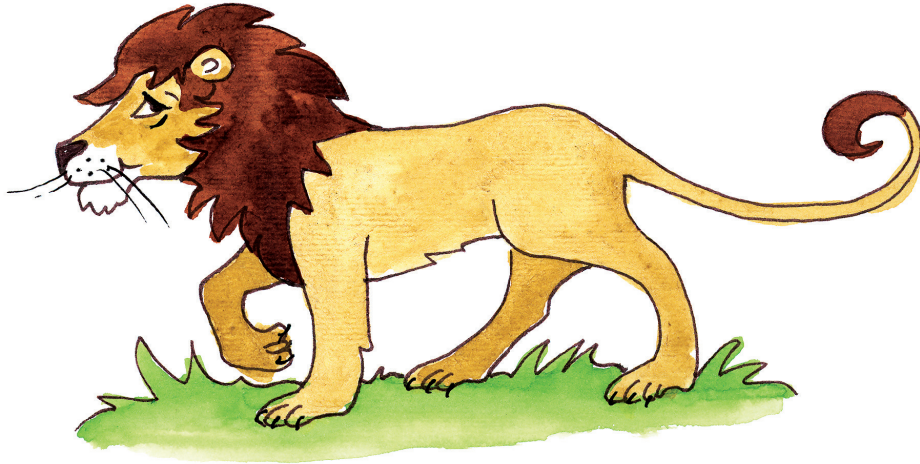

1.

EZ ÁLLATI!

Ezópus állatmeséi

A szamár, a róka és az oroszlán

A szamár s a róka egyezsége léptek, hogy egymást kölcsönösen védelmezik. Kimentek az erdőre vadászni. Találkoztak az oroszlánnal. A róka látva a fenyegető veszélyt, az oroszlánhoz sompolygott, s ígérte, hogy majd a kezére játssza a szamarat, persze csak úgy, ha ő meg a szavát adja rá, hogy az életét nem bántja. Miután az oroszlán megígérte, hogy nem fogja bántani, a róka a szamarat egy mély gödörhöz vezette, s úgy intézte, hogy az beleessék. Az oroszlán látva, hogy a szamár máris fogva van, a rókát ragadta rögtön torkon, később aztán könnyűszerrel elbánt a szamárral is.

Forrás: Esopus meséi – 300 tanulságos állatmese és más történet a tanulóifjúság okulására

1. Válaszolj a villámkérdésekre!

a) Miben egyezett meg a szamár és a róka?

.....

b) Hol találkoztak az oroszlánnal?

.....

2. Ki vagy kik nem tartották be a megállapodást? Karikázd be az egyetlen jó megoldás betűjelét!

A) a róka

D) a szamár és a róka

B) a szamár

E) a róka és az oroszlán

C) az oroszlán

3. Írd le az olvasmányból kiemelt szavak, szókapcsolatok rokon értelmű kifejezéseit!

a) szavát adja rá:

b) sompolygott:

c) kezére játssza:

4. Szerinted mi a történet tanulsága?

Karikázd be a megfelelő betűjelet, és indokold döntésedet!

A) A szószegőkkel nem érdemes egyezséget kötni.

B) Az erősebbel nem ajánlatos szembeszállni.

C) Ne bízunk meg senkiben!

Indoklásom:

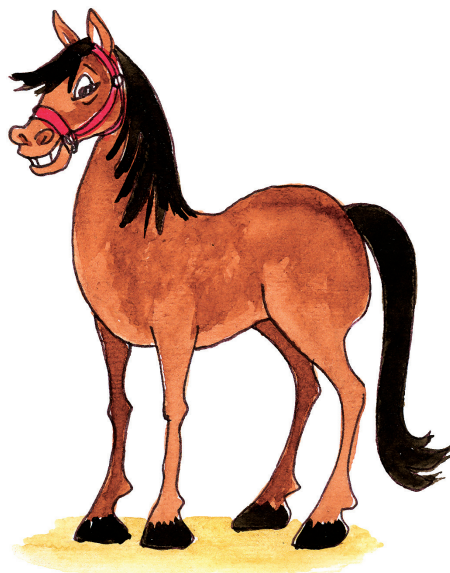
.....

A lóról és az oroszlánról

Egyszer az oroszlán, mikor már agg volt, és nem volt ereje, meg akarta enni a lovat. Furfanggal kezdett cselekedni – mit erejével nem bírta, azt tudományával kísérelte meg –, és azt mondta a lónak, hogy ő orvosdoktor. De a ló felismerte a csalárdságát, és hasonlóképpen háritotta el. Azt mondta az oroszlánnak:

– A minap, mikor tövises helyen jártam, a lábamba hátul egy tövis fúródott. Kérlek, vedd ki belőle!

Az oroszlán engedelmeskedett a ló beszédének, és amikor a ló hátsó lábához ért, ahogy csak erejéből bírta, úgy rúgott bele. Az oroszlán el is futott.

1. Igaz vagy hamis?

Jelöld a megfelelő választ!

a) A ló mellső lábába tövis fúródott.

b) Az oroszlán meg akarta gyógyítani a lovat.

c) Az oroszlán az eszével akarta pótolni gyenge erejét.

d) A ló felismerte az oroszlán szándékát.

e) Mindketten becsapták egymást.

IGAZ

HAMIS

IGAZ

HAMIS

IGAZ

HAMIS

IGAZ

HAMIS

IGAZ

HAMIS

2. Mi a véleményed a ló tettéről?

.....

A békák veszélyes nászi éneke

A sötétség számos éjszakai állatot kényszerít arra, hogy hanggal kommunikáljon. A kis éjjeli gyík, a gekkó egyszeri zenei hangokat ismételtet. A rovarok süvítenek, a kutyák vonyítanak, az oroszlánok bömbölnek, és a békáktól hemzsegő tocsogó a nászidényben úgy zeng a különféle brekegések és kuruttyolások, böffenések, nyögdelések és csettegetések kórusától, hogy az ember a saját szavát sem hallja.

A bábeli hangzavart azonban csak mi érzékeljük, a békák nem, mert számos fajuk füle csupán azt az egyetlen frekvenciasávot „veszi”, amelyen saját daluk is szól. És ha történetesen két faj azonos hangmagasságon énekel, gondosan ügyelnek az időbeosztásra: kivárlják, míg a másik szünetet tart, és csak akkor zendítenek rá a maguk nótájára. Mint minden nászi üzenet, a békáké is jellegzetesen fajspecifikus: közhírré teszi, hogy kicsoda-micsoda az illető állat, következésképpen milyen párt keres. De egyik-másik jelzésük több tájékoztatást is tartalmaz, mint amennyit jövendőbelijüknek szánnak.

A közép-amerikai jajgató béka, ha csak egymagában dűnnyög, és nem vetélkedik, aránylag csöndes, jajjongó „au-au-au” hangot ad. Így szól fajának jellegzetes, egyéni hívőjele, amellyel felhívja jelenlétére a nőstények figyelmét. Ám ha netán társaságban van, ami gyakori eset, többet is kell tennie, hogy biztosítsa a nőstények érdeklődését. Meg kell toldani a dalt még egy strófával, a csukk-csukk-csukk”-kal. Ennek hallatán a nőstényeknek már valami fogalmuk támad a lovag egyéniségének sajátosságairól is. Minél nagyobb ugyanis, annál mélyebb hangon képes elzengeni ezt a strófát. A békahölgyek pedig a jól megtermett, erős legényeket kedvelik, és ezért a tenoristák helyett inkább a basszistákat választják. De ha ez így van, akkor a nagy békák miért nem eresztik ki mindig torkuk szakadtából a hangjukat? Azért, mert azt nem csupán a hölgyek hallják, hanem ragadozó ellenségeik is, a rojtosszájú denevérek.

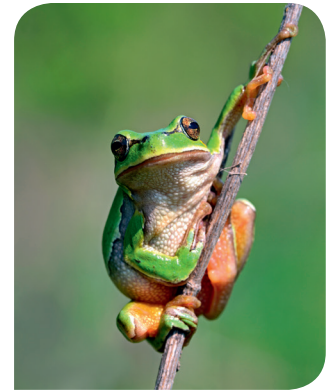
A denevér úgy találja meg a békákat, hogy figyelmesen hallgatózik. A békák alighanem nagyon is tisztában vannak ezzel, mert elég, ha a holdfényes égbolton feltűnik egy szálldosó denevér sziluettje¹, az egész tó azonnal némaságba merül. Ráadásul a békák arra is rájöttek, hogy kétféle nótájuk nem egyformán kockázatos. Az első strófa – az „au-au-au” – lágyszó és finom, épp ezért nehéz megállapítani, honnan jön. De a „csukk-csukk-csukk” éles staccato² hangjaival könnyedén lokalizálható³, amiért is sokkal veszedelemesebb hallatni. Következésképpen ha a hím jajgató béka egyedül van, és csak ő szólongatja a nőstényeket, úgyis mind odasereglenek a környékről, tehát „csukk”-ozni tökéletesen fölösleges. Ám, ha zsúfolt a víz, már nehezebb a döntés. Ha mátkát akar szerezni, kénytelen közhírré tenni, hogy többet ér, mint bárki más. És ez a melldőngetés a nászidő minden egyes éjszakáján a hetvenkedő hímek százait sodorja gyászos vesztükbe.

Forrás: David Attenborough: Az élet erőpróbái

¹ körvonal, árnykép

² szaggatott

³ meghatározható a helye

**1. Miről szól szerinted a szöveg?
Karikázd be a legjellemzőbbet!**

- A) A békák hasznosságáról.
- B) Az állatvilág kommunikációjáról.
- C) Az állati hangjelzések érdekességeiről.

2. Válaszolj a kérdésekre!

- a) Mikor kényszerülnek leginkább hanggal üzeni az állatok?

.....
.....

- b) Szerinted a hangadáson kívül hogyan tudnak még kommunikálni az állatok?

.....
.....
.....

**3. Milyen hangot hallatnak az állatok?
A szöveg alapján egészítsd ki a mondatot!**

A rovarok, az oroszlánok,
a vonyítanak, a brekegnek.

**4. Hol a hiba a mondatban?
Húzd alá a hibás szót, és írd le helyesen a mondatokat!**

- a) Számos békafaj füle több frekvenciasávot érzékel.

.....
.....
.....

- b) Ha két békafaj különböző hangmagasságon énekel, gondosan ügyelnek az időbeosztásra.

.....
.....

- c) Amikor a jajgató béka egymagában van, akkor harsány hangokat hallat.

.....
.....

- d) A denevér úgy találja meg a békákat, hogy figyelmesen szemlélődik.

.....
.....

- e) Az első strófa – az „au-au-au” – lágy és finom, épp ezért könnyű megállapítani, honnan jön.

.....
.....

**5. Mire szolgál, mit fejez ki a jajgató békák au-au-au hangjelzése?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!**

- A) Ezzel elriasztja a vetélytársakat.
- B) A jelenlétét jelzi a nőstény számára.
- C) Elégedettségét fejezi ki.

**6. Miért ad ki csukk-csukk-csukk hangot ez a békafaj?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!**

- A) Jelzi a nősténynek, hogy különb a többi egyednél.
- B) Ezzel tudatja, hogy kész a nászra.
- C) Hívogatja a párját.

**7. Kik a jajgató békák ellenségei?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!**

- A) rojtosszájú denevérek
- B) rojtosszárnyú denevérek
- C) rojtosszárú denevérek

8. A szöveg alapján határozd meg, mit jelentenek a szavak!

- a) tenorista:
- b) basszista:

**9. Igaz vagy hamis?
Jelöld a megfelelő választ!**

- a) A nagybékák azért nem eresztik ki teljesen a hangjukat, mert elijesztenék a nőstényeket.
- b) A denevérek számára az au-au-au hang hordoz több információt.
- c) A békahölgyek szívesebben választják a basszistákat.
- d) A jajgató békáknak nincs fogalmuk arról, hogy melyik dallammal vonzzák az ellenséget.
- e) Az éles, szaggatott hangadás sokkal veszedelmesebb a másiknál.

☐ IGAZ	☐ HAMIS
☐ IGAZ	☐ HAMIS
☐ IGAZ	☐ HAMIS
☐ IGAZ	☐ HAMIS
☐ IGAZ	☐ HAMIS

10. Fogalmazd meg, miért nehéz döntés, hogy milyen hangot adjon ki a zsúfolt tóban a jajgató béka?

11. A szöveg vázlatának mondatai összekeveredtek. Számozással állítsd helyes sorrendbe!

- A jajgató békák udvarló hangjai.
- Az állatok hangadása.
- Veszélyben a csábító hím.
- A békákra jellemző kommunikáció.

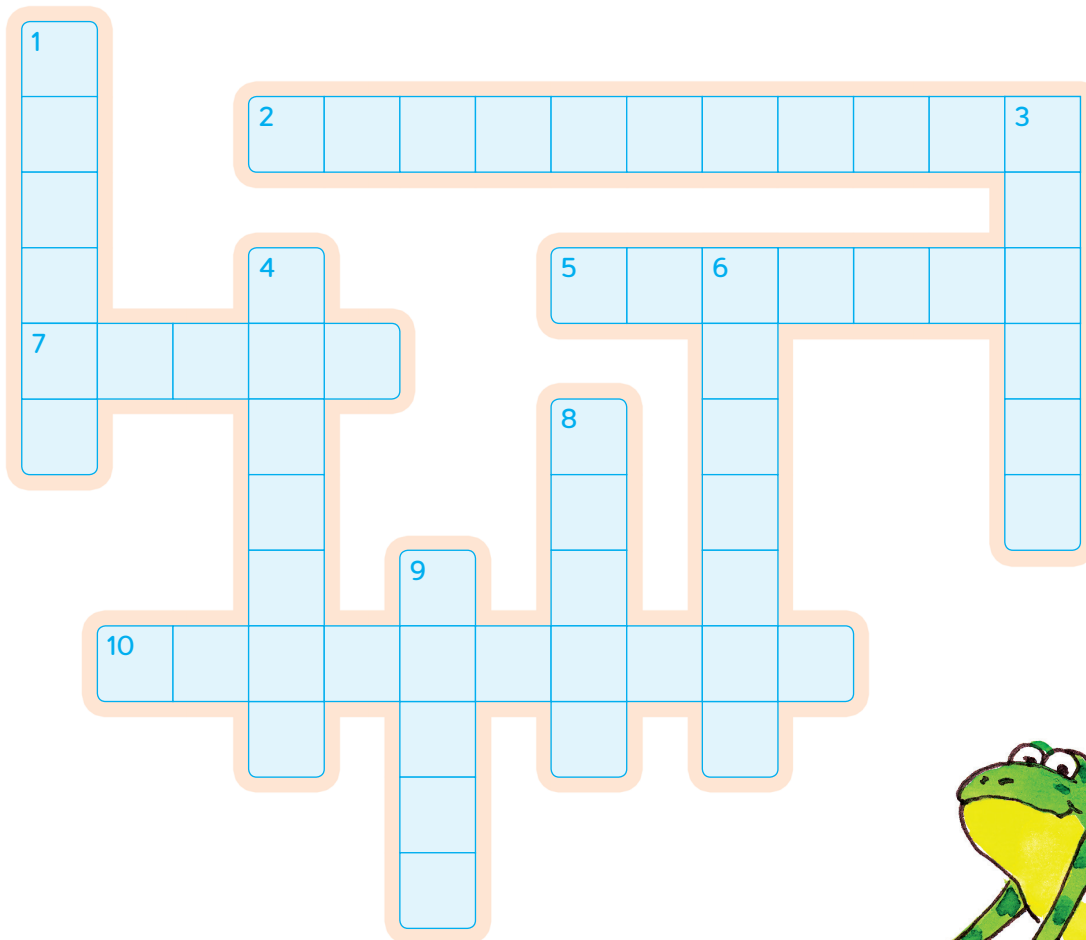
12. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!

Vízszintes:

2. A békák hangképzését gyakran nevezik így.
5. A rojtosszárnyúaknak ez a fajta előszeretettel fogyasztja a túl hangos békákat.
7. Így is nevezzük az udvarló hímet.
10. Nászidőben az ilyen hangoskodó hímek a zsúfolt tóban gyászos véget érnek.

Függőleges:

1. A hangzavar jelzője lehet.
3. Egy dallamszakaszt nevez így a szöveg.
4. Ez a béka „au”-zik.
6. Életüknek ebben a szakaszában „hangoskodnak” a békák.
8. A párjuk énekére igent mondó nőstényeket így is nevezhetjük.
9. Éjszakai életmódú gyík.

1. Kiderül-e a térképről, megtaláljuk-e a választ rajta? Jelöld a megfelelő választ!

- a) Mi a Vadaspark címe?
- b) Hogyan lehet megközelíteni autóval?
- c) Van-e szabadon használható internetelérés?
- d) Hol található mosdó?
- e) Vannak-e látványteretésesek?
- f) Ki fogadta örökbe a kengurut?
- g) Minden vadasparki állat rajta van-e a térképen?

☐	IGEN	☐	NEM
☐	IGEN	☐	NEM
☐	IGEN	☐	NEM
☐	IGEN	☐	NEM
☐	IGEN	☐	NEM
☐	IGEN	☐	NEM
☐	IGEN	☐	NEM

2. Melyik állat melyik kontinensen őshonos? Tegyél egy X-et a megfelelő helyre!

	Európa	Ázsia	Afrika	Ausztrália	Dél-Amerika
foltos hiéna					
fehér oroszlán					
vikunya					
sisakos kazuár					
hópárduc					
zerge					
szurikáta					
jaguár					

3. Melyik irányba kell fordulnod, ha a legrövidebb úton akarsz eljutni egyik állattól a másikig? Karikázd be a megfelelőt!

- a) kétpúpú tevétől a szurikátaig jobbra balra
- b) elefánttól a borjúfókáig jobbra balra
- c) hópárductól a gepárdig jobbra balra

4. Melyik állat a kakukktojás?

Karikázd be a megfelelőt! Választásod indokold!

1. A) nandu B) mandzsu daru C) fakó keselyű D) kis panda
-
2. A) dzseláda pávián B) aranyarcú gibbon C) örvös pekari D) arany oroszlánmajom
-
3. A) borjúfóka B) rozsomák C) törpe víziló D) tompaorrú krokodil
-

5. Milyen „színes” jelzői vannak a következő állatoknak?

- a) farkas
- b) farkú prérikutya
- c) gólya
- d) medve
- e) szárnyú ara

6. Ha a főbejáratától indulsz, és a felsorolt állatokat szeretnéd megnézni, melyik a célszerű sorrend?

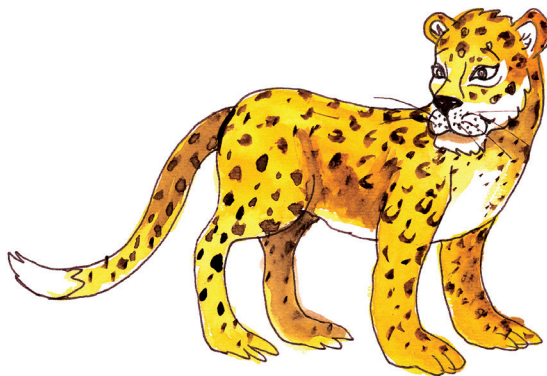
Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

- A) ázsiai elefánt, jaguár, gepárd, fehér oroszlán, mandzsu daru
- B) gepárd, ázsiai elefánt, mandzsu daru, jaguár, fehér oroszlán
- C) gepárd, fehér oroszlán, ázsiai elefánt, mandzsu daru, jaguár

7. Mi nem található a Vadaspark területén?

Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

- A) kilátó
- B) büfé
- C) ajándékbolt
- D) rovarcsapda
- E) terrárium-ház

Ráadás

Parti Nagy Lajos: A róka és a kakas

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy perzsa kakas. Szikkadt, vén kikirille volt, megjárta Hencidát is, Boncidát is, s hat levesre való esze volt. Róka körme közé is került elégszer, de mindig kifurtánkodta magát ép bőrrel. Egy nap odakint kapirgált a mezőn, s látta a szeme sarkából, hogy újfent arra orozkodik a róka. Jobban mondva nem orozkodik, hanem még integet is barátságosan, mint aki jó hírt hoz a komájának.

Nohiszen, gondolta a kakas, s felrepült egy közeli szilfára, csak úgy zörgött. Amint a róka odaért a fa alá, fancsali képet vágott, és sértetten csóválta a fejét.

Kakas, kakas, elszomorétottál. Mondd meg igaz lelkedre, mért repültél oda föl? Csak nem a te róka komád elől?

Na bizony mért, recsegte a kakas. Még te kérded?! Azt nem akarod, hogy egyenesen a nyakadba boruljak?

De, pontosan azt akarom, és te is azt fogod akarni, kakas testvér. Ha elkerülte volna a becses figyelmedet, a fényesség padisah¹ az imént kihirdette a következőket, idézem: ahont zászlóim lengenek, senki sem bánthatja a nála gyöngébbet. Megparancsolom továbbá, hogy eztán a farkas és a bárány egy forrásból igyék!

A kakas hallgatott, várta, mi lesz.

Értetted, kakas, az eszeddel, kérdezte a róka, és elrakta a noteszét, ahonnan fölolvasta a padisah parancsát.

Érteni éppen értettem, felelte a kakas, de nem mozdult.

Nahát akkor. Pattankodjál le szépen arról a fáról, és sétáljunk egyet, kart karba öltve, állattestvér módjára.

Remek ötlet, róka testvér, sétáljunk, mondta a kakas, de mi volna, ha megvárnánk a többieket is? Úgy látom innen a fa tetejéről, hogy három távoli testvérünk is erre tart, méghozzá loholvást.

Testvérünk? Miféle testvérünk, te kakas?

Hát, nem is tudom, te róka. A természetük legjobban a farkaséhoz hasonlít, de hosszabb a fülük meg a farkuk.

Idefigyelj, csak nem juhászkutyák azok, kérdezte a róka idegesen.

De bizony, róka testvér, ez a helyes kifejezés, juhászkutya testvéreink erre tartanak, hogy egy forrásból igyunk tevéled mindahányan.

Velem aztán nem, mondta a róka, és nagy sietve búcsúzni kezdett.

Hová szaladsz, róka testvér, hát nem te mondtad, hogy kihirdette a padisah, eztán senki fia nem bánthatja a nála gyöngébbet?

Kihirdette, hát persze, hogy kihirdette, pirregett a róka ijedtében. De csak annak hirdette ki, aki ott volt a gyűlésben, te baromfi. Ezek a surmebek meg egyik se voltak ott, mer ezek nem járnak gyűlésbe, hanem csak kinn derenducáznak az esztenán². Úgyhogy mire én kihirdetném nekik a verdiktet³, elevenen megnyuvasztanánek.

S ezzel úgy elinalt, mintha ott se lett volna. A kakas meg lekászálódott a szilfáról, s élt, amíg meg nem halt.

Forrás: Parti Nagy Lajos: A pecsenyehattyú és más mesék

¹ perzsa uralkodó

² legelő, ideiglenes lakhely

³ ítélet, döntés

1. „volt egyszer egy perzsa kakas” – Szerinted miért épp perzsa volt? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) A perzsa fajtájú kakasok intelligensebbek.
- B) Egy régi, perzsa eredetű állatmesét írt át a szerző.
- C) Hencidán és Boncidán ilyen típusúak éltek.

2. Válaszd ki az igaz állítást! Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) A róka szomjas volt, szeretett volna inni.
- B) A róka a kakassal szeretett volna elmenni a forráshoz.
- C) A róka éhes volt, kakashúsrá vágyott.

3. Válaszd ki a hamis állítást! Karikázd be a betűjelét!

- A) A kakas azért repült fel a fára, hogy jobban lássa a kutyákat.
- B) A kakas nem bízott a rókában, ezért szállt fel a fára.
- C) A kakas nem is látott kutyákat jönni.

4. Miért sietett el a róka? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) Csalódott a kakasban, már nem akart vele barátkozni.
- B) Félt a kutyáktól.
- C) Sietett, hogy másnak is elújságotja a jó hírt.

**5. Szerinted a róka miért noteszből idézte a padisah szavait?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!**

- A) Hitelesebbnek, megbízhatóbbnak akart látszani.
- B) Azért, hogy okosabbnak tűnjön.
- C) Pontosan, szó szerint akarta a kakas tudtára adni.

**6. Szerinted igaz volt-e a padisah parancsa?
Indokold a válaszod!**

.....

.....

**7. Milyen hangsúllyal mondhatta a kakas a következő mondatot?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!**

„Azt nem akarod, hogy egyenesen a nyakadba boruljak?”

- A) kíváncsian
- B) kacéran
- C) gúnyosan
- D) csodálkozva

**8. Parti Nagy Lajos bravúrosan bánik a nyelvvel.
Keresd meg a mesében azokat az egyedi szavait, amelyek megfelelnek az
alábbi kifejezéseknek!**

- a) rekedten kérdezte:
- b) lopakodik:
- c) gyorsan gyere:
- d) furfanggal megmentette:
- e) lihegve, idegesen mondta:

**9. Melyik közmondás nem illik a mesére?
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!**

- A) Kitetszik a róka farka, akár mint dugdossa.
- B) Nem lehet egy rókáról két bőrt húzni.
- C) A róka szőrét változtatja, de nem bőrét.

**10. Mire gondolhatott a róka, mi járhatott a
fejében, amikor elfutott a helyszínről?
Fogalmazz a róka nevében 3-4 mondatot!**

.....

.....

.....

.....